

Rozvíjanie reči, slovnej zásoby a fonemického uvedomovania

Pri ťažkostiach dieťaťa s výslovnosťou je potrebná pravidelná **spolupráca s logopédom** a tiež **nácvik** jednotlivých zručností **v domácom prostredí**. Nesprávna výslovnosť môže spôsobovať ťažkosti pri nástupe do školy a počas školskej dochádzky. Chybná výslovnosť by mala byť odstránená ešte pred nástupom do školy.

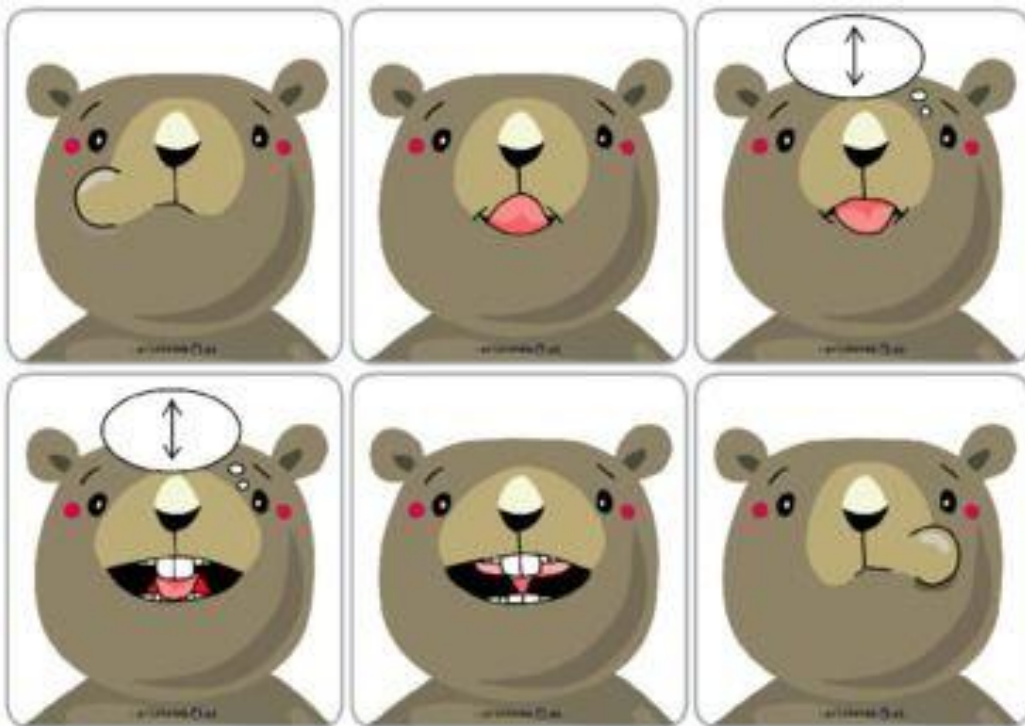
Pre správny rozvoj reči je potrebných niekoľko podmienok – zdravý sluch, intelekt v norme, správny vzor výslovnosti v domácom prostredí, možnosť komunikovať, pravidelné čítanie a dostatok tvorivých a pohybových aktivít. Najdôležitejším faktorom je **komunikácia s dieťaťom tvárou v tvár**.

Fonemické uvedomovanie je schopnosť vnímať a vedome manipulovať s časťami slova: slabikami a hláskami. K dobrému fonemickému uvedomovaniu patrí napríklad schopnosť určiť, na akú hlásku začína slovo, na akú hlásku slovo končí, koľko hlások je v krátkom slove, koľko slabík je v slove, či je v slove niektorá slabika dlhšia ako ostatné a pod.

Cvičenia na rozvíjanie motoriky jazyka a pier:

1. Dieťa striedavo špúli pery a usmieva sa.
2. Mľaská perami.
3. Dolnou perou sa snaží prekryť hornú peru a naopak.
4. Jazykom si oblizuje pery, hore, dolu, vpravo, vľavo.
5. Otvorí ústa a končekom jazyka sa na striedačku dotýka horných a dolných zubov.
6. Jazykom robí krúživé pohyby, pohybuje jazykom spredu dozadu a späť.
7. Končekom jazyka sa pokúša dosiahnuť na nos, líca a bradu.
8. Pohybuje špičkou jazyka od jedného kútika úst do druhého.
9. Špičku jazyka presúva z jedného líca do druhého.
10. Končekom jazyka sa dotýka zubov, počíta zuby sprava doľava a naopak.

Hry a cvičenia na rozvoj slovnej zásoby:

1. Aké to je? – ukazujeme na rôzne predmety a úlohou dieťaťa je odpovedať aký predmet je – malý, veľký, drsný, teplý, studený, ťažký, plastový...
2. Tvorenie prirovnaní. Dieťaťu hovoríme vety ako: Malý ako..., Studený ako..., Vysoký ako...
3. Pomenovávanie toho, čo dieťa vidí okolo seba doma, vonku na prechádzke.
4. Vymenovávanie – Povedz mi aké poznáš napr. ovocie, zvieratá, dopravné prostriedky...
5. Kategorizácia – vymenujeme napr. jablko, hruška, maliny a úlohou dieťaťa je povedať, že je to ovocie.

6. Opozitá – povieme slovo a úlohou dieťaťa je povedať slovo s opačným významom napr. povieme dobrý a dieťa by malo odpovedať zlý alebo deň a noc...
7. Hádanky – dieťaťu poskytneme opis, indíciu a jeho úlohou je uhádnuť o čo ide napr. má štyri nohy, dlhý krk a môžeme ich vidieť v ZOO.
8. Tvorenie rýmov – pokúšame sa vytvárať dvojice slov, ktoré znejú podobne napr. dom-strom, pes-les, kvet-svet.
9. Hra na ozvenu – úlohou dieťaťa je po rodičovi zopakovať najskôr jedno slovo, potom môžeme skúšať postupne pridávať viac slov až celé vety.

Hry a cvičenia na rozvíjanie vyjadrovania:

1. Načo slúži...? Dieťaťu ukazujeme rôzne predmety alebo hovoríme názvy vecí a jeho úlohou je povedať na čo ich používame, načo nám slúžia (napr. nožnice, kľučka, vešiak...).
2. Pantomíma – predvedieme nejaký pohyb a úlohou dieťaťa je uhádnuť o čo ide (napr. predvedieme šoférovanie – točenie volantom, radenie rýchlosti, pozeranie do spätných zrkadiel...).
3. Rozhovor o tom, čo vykonávajú ľudia v jednotlivých povolaniach – napr. čo robí kuchár, policajt, lekár...dieťa povzbudzujeme aby odpovedalo v celých vetách alebo používalo viacslovnú odpoveď.
4. Opis obrázku – čo sa deje na obrázku? – môžeme použiť ilustrácie v knižkách alebo detských časopisoch, dieťa povzbudzujeme aby odpovedalo celou vetou.
5. Vymysli vetu -rodič dieťaťu povie nejaké slovo a úlohou dieťaťa je vymyslieť vetu, v ktorej dané slovo použije.
6. Dokonči príbeh – rodič prečíta dieťaťu krátku časť príbehu a úlohou dieťaťa je príbeh dokončiť podľa seba (na podobnom princípe fungujú aj spoločenské hry „Story Cubes“ a „Bylo nebylo“)

Hry a cvičenia na rozvíjanie fonemického uvedomovania:

1. Vytlieskavanie – vytlieskavame slabiky v slovách napr.: ma-ma, kve-ti-na...
2. Vymysli slovo na rovnakú slabiku – úlohou dieťaťa je vymýšľať slová na nejakú slabiku napr. slabika „BA“ – banán, babka, baran, balón...
3. Určovanie začiatkovej hlásky slov – úlohou dieťaťa je identifikovať na akú hlásku začína nejaké slovo napr. môže začať menami členov rodiny alebo môžeme dieťaťu ponúknuť nejaké slovo, v ktorom určí začiatkovú hlásku, postupujeme od spoluhlások ku samohláskam.
4. Slovný futbal – jeden hráč povie slovo a úlohou ďalšieho hráča je vymyslieť slovo na poslednú hlásku slova napr. pes-strom-mačka-auto...

Zdroje:

CPPPaP - Súbor rozvíjajúcich cvičení pre deti predškolského veku. (2020). Cit 14. január 2021, z

http://www.cpppap.svsbb.sk/files/im_psv_srcpd.html#p4

Slančová, P. D., Hornáková, K., Kapalková, S., & Mikulajová, M. (2005). *Kniha o detskej reči.*

Vydavateľstvo Slniečko, Bratislava 2005. 81.

<http://detskarec.sk/kurzy/kurzy-pre-deti/trening-fonematickeho-uedomovania-viac-info-tu>